

USTAWA
z dnia 26 października 1982 roku
o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
tekst ujednolicony uwzględniający nowelizację z dnia 28 marca 2003 roku

Uznając życie obywateli w trzeźwości za niezbędny warunek moralnego i materialnego dobra Narodu, stanowi się, co następuje:

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

1. ¹ Organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.
2. Organy, o których mowa w ust. 1, popierają także tworzenie i rozwój organizacji społecznych, których celem jest krzewienie trzeźwości i abstynencji, oddziaływanie na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielanie pomocy ich rodzinom, jak również zapewniają warunki sprzyjające działaniom tych organizacji.
3. Organy, o których mowa w ust. 1, współdziałają również z Kościołem Katolickim i innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Art. 2.

1. Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:
 1. tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu,
 2. działalność wychowawczą i informacyjną,
 3. ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju,
 4. ograniczanie dostępności alkoholu,
 5. leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu,
 6. zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie.
2. ² Zadania, o których mowa w ust. 1, uwzględnia się w założeniach polityki społeczno-gospodarczej w postaci Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zatwierdzonego przez Radę Ministrów.

Art. 2 [1]

³ Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1. najbliższa okolica punktu sprzedaży napojów alkoholowych - obszar mierzony od granicy obiektu, zamknięty trwałą przeszkodą o charakterze faktycznym, taką jak krawędź jezdni, zabudowa, która ze względu na swój charakter uniemożliwia dostęp oraz kontakt wzrokowy i głosowy, mur bez przejść oraz ciek wodny bez bliskich przepraw,
2. promocja napojów alkoholowych - publiczną degustację napojów alkoholowych, rozdawanie rekwizytów związanych z napojami alkoholowymi, organizowanie premiiwanej sprzedaży napojów alkoholowych, a także inne formy publicznego zachęcania do nabywania napojów alkoholowych,
3. reklama napojów alkoholowych - publiczne rozpowszechnianie znaków towarowych napojów alkoholowych lub symboli graficznych z nimi związanych, a także nazw i symboli graficznych przedsiębiorców produkujących napoje alkoholowe, nieróżniących się od nazw i symboli graficznych napojów alkoholowych, służące popularyzowaniu znaków towarowych napojów alkoholowych, za reklamę nie uważa się informacji używanych do celów handlowych pomiędzy przedsiębiorcami zajmującymi się produkcją, obrotem hurtowym i handlem napojami alkoholowymi,
4. sponsorowanie - bezpośrednio lub pośrednio finansowanie lub współfinansowanie działalności osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, dla upowszechniania, utrwalania lub podniesienia renomy nazwy, producenta lub dystrybutora, znaku towarowego lub innego oznaczenia indywidualizującego przedsiębiorcę, jego działalność, towar lub usługę, w zamian za informowanie o sponsorowaniu,

5. informowanie o sponsorowaniu - prezentowanie informacji zawierającej nazwę sponsora lub jego znak towarowy w związku ze sponsorowaniem,
6. ⁴ wydzielone stoisko - oddzielony od pozostałej powierzchni punktu sprzedaży, ciąg handlowy lub lada, zamknięte własną kasą fiskalną, rejestrującą prowadzoną sprzedaż,
7. obrót hurtowy napojami alkoholowymi - zakup napojów alkoholowych w celu dalszej ich odsprzedaży przedsiębiorcom posiadającym właściwe zezwolenia,
8. ⁵ wartość sprzedaży - kwota należna sprzedawcy za sprzedane napoje alkoholowe, z uwzględnieniem podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego,
9. ⁶ sklep branżowy ze sprzedażą napojów alkoholowych - placówka, w której roczna wartość sprzedaży napojów alkoholowych stanowi nie mniej niż 70% wartości sprzedaży ogółu towarów w tym punkcie.

Art. 3⁷.

1. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych jest celem działania Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwanej dalej "Agencją".
2. Agencja podlega ministrowi ⁸ właściwemu do spraw zdrowia.
3. Do zadań Agencji należy w szczególności:
 1. przygotowywanie projektu Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz projektu podziału środków na jego realizację,
 2. opiniowanie i przygotowywanie projektów aktów prawnych oraz planów działań w zakresie polityki dotyczącej alkoholu i problemów alkoholowych,
 3. prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej, opracowywanie ekspertyz oraz opracowywanie i wdrażanie nowych metod profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
 4. udzielanie merytorycznej pomocy samorządom, instytucjom, stowarzyszeniom i osobom fizycznym, realizującym zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, oraz zlecanie i finansowanie realizacji tych zadań,
 5. współpraca z organami samorządu województw i pełnomocnikami, o których mowa w art. 4 ust. 3,
 6. koordynacja i inicjowanie działań zwiększających skuteczność i dostępność leczenia odwykowego,
 7. zlecanie i finansowanie zadań związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
 8. współpraca z organizacjami i instytucjami międzynarodowymi prowadzącymi działalność w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
 9. ⁹) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13[1] i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
4. Agencja jest państwową jednostką budżetową.
5. Agencją kieruje dyrektor, powoływany i odwoływany przez ¹⁰ministra właściwego do spraw zdrowia.
6. Organizację Agencji określa statut, nadany przez ¹¹ministra właściwego do spraw zdrowia.

Art. 4¹².

1. Samorząd województwa realizuje zadania, o których mowa w art. 1 i 2, w postaci wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Zarząd województwa odpowiada za koordynację przygotowania i realizację programu, o którym mowa w ust. 1, udziela pomocy merytorycznej instytucjom i osobom fizycznym realizującym zadania objęte tym programem oraz współdziała z innymi organami administracji publicznej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.
3. W celu realizacji programu, o którym mowa w ust. 1, zarząd województwa może powołać pełnomocnika.
4. Środki finansowe na prowadzenie działań, o których mowa w ust. 2, ujmuje się w budżecie województwa.

Art. 4[1].

1. ¹³ Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:
 1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
 2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
 3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych,
 4. ¹⁴ (skreślony),
 5. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
 6. ¹⁵ podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13[1] i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
2. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, prowadzona jest w postaci gminnego programu

- profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uchwalanego corocznie przez radę gminy. ¹⁶W celu realizacji programu ¹⁷wójt (burmistrz, prezydent miasta), może powołać pełnomocnika.
3. ¹⁸ Wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) powołują gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjujące działania w zakresie określonym w ust. 1 oraz podejmujące czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
 4. W skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
 5. ¹⁹ Zasady wynagradzania członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych określa rada gminy w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych.

Art. 5²⁰.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania uwzględnia problem trzeźwości i abstynencji wśród celów wychowania oraz zapewnienia w programach nauczania wiedzę o szkodliwości alkoholizmu dla jednostki oraz w życiu rodzinnym i społecznym.

Art. 6²¹.

Minister właściwy do spraw zdrowia oraz minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego, a także minister właściwy do spraw oświaty i wychowania zapewniają kształcenie niezbędnej liczby specjalistów z zakresu działalności profilaktycznej i leczniczej oraz podejmowanie badań nad alkoholem i związanymi z nim problemami.

Art. 7²².

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego, jednostki publicznej radiofonii i telewizji oraz inne właściwe organy i instytucje podejmują odpowiednie działania w zakresie rozwijania i popierania różnorodnych form działalności informacyjnej, kulturalnej i naukowej, mających na celu uświadomienie o szkodliwości nadużywania alkoholu dla jednostki oraz życia rodzinnego i społecznego, krzewienia trzeźwości i abstynencji oraz wykorzeniania szkodliwych zwyczajów i sposobów picia alkoholu.

Art. 8²³.

(skreślony).

Art. 9²⁴.

1. 1. Obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości powyżej 18% alkoholu może być prowadzony tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki.
2. 2. Obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu może być prowadzony tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez marszałka województwa.
3. 3. Organ, o którym mowa w ust. 2, wydaje zezwolenie na obrót hurtowy przedsiębiorcom posiadającym siedziby na terenie województwa.
3. a.²⁵ Zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, wydaje się na podstawie pisemnego wniosku przedsiębiorcy.
4. b.²⁶ Wniosek o wydanie zezwolenia zawiera:
 1. oznaczenie przedsiębiorcy,
 2. siedzibę i adres przedsiębiorcy,
 3. numer w rejestrze przedsiębiorców,
 4. miejsce prowadzenia działalności gospodarczej,
 5. wnioskowany limit - dotyczy wyłącznie wniosku o wydanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 1,
 6. wnioskowany termin ważności zezwolenia.
5. c.²⁷ Minister właściwy do spraw gospodarki lub właściwy marszałek województwa może wydać duplikaty zezwoleń, o których mowa w ust. 1 i 2, w przypadku ich utraty lub zniszczenia
6. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, rodzaj dokumentów wymaganych przy składaniu wniosków o wydanie zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi, wzory wniosków oraz wzory informacji o sprzedaży napojów alkoholowych.

Art. 9[1]²⁸.

1. Zezwolenia, o których mowa w art. 9 ust. 1 i 2, wydaje się oddzielnie na obrót hurtowy

następującymi rodzajami napojów alkoholowych:

1. o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 2. o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu, z wyjątkiem piwa,
 3. o zawartości powyżej 18% alkoholu.
2. Zezwolenia na obrót hurtowy wydaje się na czas oznaczony:
1. napojami alkoholowymi, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 - nie dłuższy niż 2 lata,
 2. napojami alkoholowymi, o których mowa w ust. 1 pkt 3 - nie dłuższy niż rok.
3. Dla zezwoleń, o których mowa w ust. 1 pkt 3, określa się limit w wysokości minimum 500 tys. litrów 100% alkoholu rocznie.
3. a.²⁹ Limit, o którym mowa w ust. 3, może być zwiększony na wniosek przedsiębiorcy złożony nie później niż 30 dni od dnia wykorzystania limitu określonego w zezwoleniu.
4. Przepisu ust. 3 nie stosuje się w odniesieniu do przedsiębiorców zaopatrujących statki, pociągi i samoloty. Maksymalny limit dla tych przedsiębiorców określa się w wysokości 2 tys. litrów 100% alkoholu rocznie.
5. ³⁰ Producent napojów alkoholowych jest obowiązany do uzyskania zezwolenia na obrót hurtowy napojami alkoholowymi, jeżeli zbywa swoje wyroby przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia, o których mowa w art. 18 ust. 1.

Art. 9[2]³¹.

1. Za wydanie zezwoleń, o których mowa w art. 9 ust. 1 i 2, decyzji wprowadzających w zezwoleniach zmiany oraz duplikatów zezwoleń są pobierane opłaty.
2. Opłaty, o których mowa w ust. 1, są wnoszone przed wydaniem zezwolenia lub decyzji na rachunek organu wydającego zezwolenie, z zastrzeżeniem ust. 5.
3. Opłaty za wydanie zezwoleń, o których mowa w art. 9[1] ust. 1 pkt 1 i 2, ustala się w wysokości 4 000 zł dla przedsiębiorców występujących o zezwolenie po raz pierwszy oraz dla tych, których wartość sprzedaży w roku poprzedzającym wygaśnięcie zezwolenia nie przekroczyła 1 000 000 zł.
4. W przypadku przedsiębiorców, których wartość sprzedaży hurtowej napojów alkoholowych w roku poprzedzającym wygaśnięcie zezwolenia przekroczyła 1 000 000 zł, opłatę za wydanie zezwoleń, o których mowa w art. 9[1] ust. 1 pkt 1 i 2, ustala się w wysokości równej 0,4% wartości sprzedaży w roku poprzednim, z zaokrągleniem do 100 zł.
5. Opłata, o której mowa w ust. 3, jest wnoszona na rachunek organu zezwalającego, po złożeniu pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży hurtowej napojów alkoholowych w ostatnim roku kalendarzowym.
6. Wartość sprzedaży hurtowej napojów alkoholowych należy obliczać oddzielnie dla każdego rodzaju tych napojów.
7. Opłatę za wydanie zezwolenia, o którym mowa w art. 9[1] ust. 1 pkt 3, ustala się w wysokości 45 000 zł za 500 tys. litrów 100% alkoholu, z zastrzeżeniem ust. 8.
8. Opłatę za wydanie zezwolenia, o którym mowa w art. 9[1] ust. 1 pkt 3, dla przedsiębiorców zaopatrujących statki, pociągi i samoloty, ustala się stosownie do deklarowanego obrotu.
9. Opłata za wydanie decyzji wprowadzającej nowe miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, zwiększającej ilość tych miejsc w stosunku do wymienionych w wydanych zezwoleniach, o których mowa w art. 9[1] ust. 1, wynosi 50% stawki określonej dla zezwolenia w dniu jego wydania.
10. Opłata za wydanie innych decyzji, wprowadzających zmiany w zezwoleniach, wynosi 200 zł.
11. Opłata za wydanie zezwolenia na wyprzedaż posiadanych zapasów napojów alkoholowych o zawartości do 18% alkoholu wynosi 1.000 zł.
12. Opłata za wydanie zezwolenia na wyprzedaż napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% alkoholu jest pobierana w zależności od ilości litrów 100% alkoholu, zgłoszonej we wniosku, proporcjonalnie do wysokości opłaty określonej w ust. 7.
13. Opłata za zwiększenie limitu, o którym mowa w art. 9[1] ust. 3, jest pobierana w zależności od ilości litrów 100% alkoholu, zgłoszonej we wniosku, proporcjonalnie do wysokości opłaty określonej w ust. 7.
14. Opłata za wydanie duplikatu zezwoleń, o których mowa w art. 9 ust. 1 i 2, wynosi 50 zł.
15. Zezwolenia i decyzje, o których mowa w art. 9 ust. 1 i 2, art. 9[2] ust. 9-14, nie podlegają opłacie skarbowej.

Art. 9[3]³².

1. Opłaty, o których mowa w art. 92 ust. 1, mogą być wykorzystane przez zarządy województw wyłącznie na finansowanie zadań określonych w art. 4 ust. 1.
2. Zarządy województw mogą zlecać, w drodze porozumień, jednostkom samorządu powiatowego zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przekazywać środki finansowe na ich realizację.

Art. 9[4].

³³Warunkiem prowadzenia działalności na podstawie zezwoleń, o których mowa w art. 9[1] ust. 1, jest:

1. ³⁴przekazywanie organowi zezwalającemu informacji o wielkości sprzedaży napojów alkoholowych, w terminie do dnia 31 stycznia za rok poprzedni,
2. sprzedaż napojów alkoholowych, wymienionych w zezwoleniu, wyłącznie przedsiębiorcom posiadającym zezwolenie na obrót hurtowy tymi napojami lub zezwolenie na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych,
3. prowadzenie obrotu hurtowego tylko napojami alkoholowymi oznaczonymi znakami skarbowymi akcyzy, o ile wymóg oznaczania tymi znakami wynika z innych przepisów,
4. zaopatrywanie się w napoje alkoholowe, wymienione w zezwoleniu, u producentów oraz u przedsiębiorców posiadających zezwolenie na obrót hurtowy tymi napojami,
5. posiadanie tytułu prawnego do korzystania ze stacjonarnego magazynu dostosowanego do przechowywania napojów alkoholowych,
6. niezaleganie przez przedsiębiorcę z realizacją ciężących na nim zobowiązań podatkowych oraz wynikających z ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych,
7. wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie objętym zezwoleniem tylko przez przedsiębiorcę w nim oznaczonego i wyłącznie w miejscach wymienionych w zezwoleniu,
8. ³⁵ zgłaszanie ministrowi właściwemu do spraw gospodarki lub właściwemu marszałkowi województwa zmian stanu faktycznego i prawnego przedsiębiorcy, w stosunku do danych zawartych w zezwoleniu, terminie 14 dni od dnia powstania zmiany,
9. przestrzeganie innych warunków określonych przepisami prawa.

Art. 9[5]³⁵.

1. Zezwolenia, o których mowa w art. 9[1] ust. 1, minister właściwy do spraw gospodarki lub właściwy marszałek województwa cofa w przypadku:
 1. nieprzestrzegania warunków określonych w art. 9[4] pkt 3, 4 i 7,
 2. wprowadzenia do obrotu napojów alkoholowych pochodzących z nielegalnych źródeł,
 3. popełnienia przestępstwa, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, przez osobę odpowiedzialną za działalność przedsiębiorcy posiadającego zezwolenie,
 4. przedstawienia fałszywych danych w oświadczeniu, o którym mowa w art. 9[2] ust. 5,
 5. orzeczenia wobec przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną albo wobec osoby odpowiedzialnej za działalność przedsiębiorcy posiadającego zezwolenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej objętej zezwoleniem,
 6. zlecenia przez przedsiębiorcę, na podstawie umów, prowadzenia obrotu hurtowego napojami alkoholowymi innym przedsiębiorcom.
2. Zezwolenia, o których mowa w art. 9[1] ust. 1, minister właściwy do spraw gospodarki lub właściwy marszałek województwa może cofnąć w przypadku:
 1. nieprzestrzegania warunków określonych w art. 9[4] pkt 1, 2, 5, 6, 8 i 9,
 2. powtarzającego się zakłócania porządku publicznego w miejscu obrotu.
3. Zezwolenia, o których mowa w art. 9[1] ust. 1, wygasają w przypadku:
 1. likwidacji przedsiębiorstwa lub zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia obrotu hurtowego napojami alkoholowymi,
 2. upływu terminu ważności zezwolenia,
 3. zmiany składu osobowego wspólników spółki cywilnej.
4. Na wniosek przedsiębiorcy, którego zezwolenie wygasło z przyczyn wymienionych w ust. 3, minister właściwy do spraw gospodarki lub właściwy marszałek województwa wydaje zezwolenie z określeniem terminu na wyprzedaż posiadanych zapasów napojów alkoholowych. Termin, określony w zezwoleniu na wyprzedaż, nie może być dłuższy niż 6 miesięcy od dnia wygaśnięcia zezwolenia.
5. Przedsiębiorca, któremu cofnięto zezwolenie, może wystąpić z wnioskiem o ponowne wydanie zezwoleń, o których mowa w art. 9[1] ust. 1, nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia wydania decyzji o jego cofnięciu.

Art. 9[6]³⁷.

Sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych, zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, prowadzi się w punktach sprzedaży, którymi są:

1. sklepy branżowe ze sprzedażą napojów alkoholowych,
2. wydzielone stoiska - w samoobsługowych placówkach handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 200 m²,
3. pozostałe placówki samoobsługowe oraz inne placówki handlowe, w których sprzedawca prowadzi bezpośrednią sprzedaż napojów alkoholowych.

Art. 10³⁸.

Akty prawne wpływające na strukturę cen napojów alkoholowych powinny służyć ograniczeniu spożycia tych

napojów oraz zmianie struktury ich spożycia na rzecz napojów o niskiej zawartości procentowej alkoholu.

Art. 11.

1. ³⁹ Na wydatki związane z realizacją Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeznaczają się corocznie z budżetu państwa środki w wysokości 1% podatku akcyzowego od wyrobów alkoholowych.
2. ⁴⁰ Środki, o których mowa w ust. 1, są przeznaczone w szczególności na różne formy pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin, działalność informacyjną i wychowawczą, kształcenie specjalistów i prowadzenie badań naukowych nad problemami alkoholowymi.
3. ⁴¹ (skreślony)

Art. 11[1]⁴².

1. W celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4[1] ust. 1 gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18.
2. ⁴³ Opłatę, o której mowa w ust. 1, wnosi się na rachunek gminy, przed wydaniem zezwolenia, w wysokości:
 1. 525 zł na sprzedaż napojów zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa,
 2. 525 zł na sprzedaż napojów zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 3. 2 100 zł na sprzedaż napojów zawierających powyżej 18% alkoholu.
3. ⁴⁴ Opłata, o której mowa w ust. 2, dotyczy przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą w tym zakresie.
4. ⁴⁵ Przedsiębiorcy, prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych w roku poprzednim, są obowiązani do złożenia, do dnia 31 stycznia, pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży w roku poprzednim.
5. ⁴⁶ Opłatę, o której mowa w ust. 1, przedsiębiorca prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży, w którym roczna wartość sprzedaży napojów alkoholowych w roku poprzednim przekroczyła:
 1. 37 500 zł dla napojów alkoholowych o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa - wnosi w wysokości 1,4% ogólnej wartości sprzedaży tych napojów w roku poprzednim,
 2. 37 500 zł dla napojów alkoholowych o zawartości od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) - wnosi w wysokości 1,4% ogólnej wartości sprzedaży tych napojów w roku poprzednim,
 3. 77 000 zł dla napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% alkoholu - wnosi w wysokości 2,7% ogólnej wartości sprzedaży tych napojów w roku poprzednim.
6. ⁴⁷ Przedsiębiorcy, których roczna wartość sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych nie przekroczyła wartości, o których mowa w ust. 5, wnoszą opłatę w wysokości określonej w ust. 2.
7. ⁴⁸ Opłata, o której mowa w ust. 1, wnoszona jest na rachunek gminy w każdym roku kalendarzowym objętym zezwoleniem w trzech równych ratach w terminach do 31 stycznia, 31 maja i 30 września danego roku kalendarzowego.
8. ⁴⁹ W roku nabycia zezwolenia lub utraty jego ważności, opłaty, o których mowa w ust. 1-5, dokonuje się w wysokości proporcjonalnej do okresu ważności zezwolenia.
9. ⁵⁰ Wartość sprzedaży należy obliczać oddzielnie dla każdego rodzaju napojów alkoholowych.
10. ⁵¹ Zezwolenia, o których mowa w art. 18, 18{1} oraz 18{4}, nie podlegają opłacie skarbowej.

Art. 12⁵².

1. Rada gminy ustala, w drodze uchwały, dla terenu gminy (miasta) liczbę punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży⁵³ jak i w miejscu sprzedaży.
2. ⁵⁴ Rada gminy ustala, w drodze uchwały, zasady usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
3. W miejscowościach, w których rozmieszczone są jednostki wojskowe, liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży⁵⁵ jak i w miejscu sprzedaży oraz usytuowanie miejsc sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych są ustalane przez radę gminy po zasięgnięciu opinii właściwych dowódców garnizonów.
4. Liczba punktów sprzedaży, o których mowa w ust. 1, oraz usytuowanie miejsc sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych powinny być dostosowane do potrzeb ograniczania dostępności alkoholu, określonych w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Art. 13.

1. Napoje alkoholowe dostarcza się do miejsc sprzedaży tylko w naczyniach zamkniętych, z oznaczeniem nazwy producenta, rodzaju i ilości napoju oraz jego mocy.
2. W miejscach sprzedaży⁵⁶ i podawania napojów alkoholowych powinna być uwidoczniona informacja o

- szkodliwości spożywania alkoholu.
3. ⁵⁷ (skreślony)

Art. 13[1]⁵⁸.

1. Zabrania się reklamy i promocji na obszarze kraju napojów alkoholowych, z wyjątkiem piwa, którego reklama i promocja jest dozwolona, pod warunkiem iż nie jest kierowana do małoletnich lub prowadzona poprzez budowanie skojarzeń z:
 1. atrakcyjnością seksualną,
 2. relaksem lub wypoczynkiem,
 3. sprawnością fizyczną,
 4. nauką, pracą lub sukcesem zawodowym,
 5. zdrowiem lub sukcesem życiowym.
2. Reklama i promocja piwa, o której mowa w ust. 1, nie może być prowadzona:
 1. w telewizji, radiu, kinie i teatrze między godziną 6.00 a 20.00, z wyjątkiem reklamy prowadzonej przez organizatora imprezy sportu wyczynowego lub profesjonalnego w trakcie trwania tej imprezy,
 2. na kasetach wideo i innych nośnikach,
 3. w prasie młodzieżowej i dziecięcej,
 4. na okładkach dzienników i czasopism,
 5. na słupach i tablicach reklamowych i innych stałych i ruchomych powierzchniach wykorzystywanych do reklamy, chyba że 20% powierzchni reklamy zajmować będą widoczne i czytelne napisy informujące o szkodliwości spożycia alkoholu lub o zakazie sprzedaży alkoholu małoletnim,
 6. przy udziale małoletnich.
3. Zabrania się reklamy, promocji produktów i usług, których nazwa, znak towarowy, kształt graficzny lub opakowanie wykorzystuje podobieństwo lub jest tożsame z oznaczeniem napoju alkoholowego lub innym symbolem obiektywnie odnoszącym się do napoju alkoholowego.
4. Zabrania się reklamy i promocji przedsiębiorców oraz innych podmiotów, które w swoim wizerunku reklamowym wykorzystują nazwę, znak towarowy, kształt graficzny lub opakowanie związane z napojem alkoholowym, jego producentem lub dystrybutorem.
5. Zabrania się informowania o sponsorowaniu imprez sportowych, koncertów muzycznych oraz innych imprez masowych przez producentów i dystrybutorów napojów, których zasadniczą działalność stanowi produkcja lub sprzedaż napojów alkoholowych zawierających od 8% do 18% alkoholu, w jakikolwiek inny sposób niż poprzez umieszczanie wewnątrz dzienników i czasopism, na zaproszeniu, bilecie, plakacie, produkcie lub tablicy informacyjnej związanej z określoną imprezą nazwy producenta lub dystrybutora oraz jego znaku towarowego, z zastrzeżeniem ust. 6.
6. Informowanie o sponsorowaniu może być prowadzone w radiu i telewizji pod warunkiem, iż będzie ograniczone wyłącznie do podania nazwy producenta lub dystrybutora napojów zawierających do 18% alkoholu lub jego znaku towarowego, a informacja ta nie będzie prezentowana w telewizji przez osobę fizyczną lub z wykorzystaniem wizerunku postaci ludzkiej.
7. Zabrania się informowania o, innym niż określone w ust. 5, sponsorowaniu przez producentów i dystrybutorów napojów alkoholowych, których zasadniczą działalność stanowi produkcja lub sprzedaż napojów alkoholowych zawierających od 8% do 18% alkoholu oraz informowania o sponsorowaniu przez producentów i dystrybutorów napojów zawierających powyżej 18% alkoholu.
8. Zakaz określony w ust. 1 dotyczy również wydawnictw promocyjno-reklamowych przekazywanych przez producentów, dystrybutorów lub handlowców napojów alkoholowych klientom detalicznym.
9. Zakazy określone w ust. 1-8 nie obejmują reklamy i promocji napojów alkoholowych prowadzonej wewnątrz pomieszczeń hurtowni, wydziałonych stoisk lub punktów prowadzących wyłącznie sprzedaż napojów alkoholowych oraz na terenie punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.
10. Zakazy określone w ust. 1-8 dotyczą osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, które uczestniczą w prowadzeniu reklamy w charakterze zleceniodawcy albo zleceniobiorcy niezależnie od sposobu i formy jej prezentacji.
11. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, wielkość, treść, wzór i sposób umieszczania na reklamach, o których mowa w ust. 2 pkt 5, napisów informujących o szkodliwości spożycia alkoholu lub o zakazie sprzedaży alkoholu małoletniemu, mając na względzie ograniczenie spożycia alkoholu oraz przeciwdziałanie alkoholizmowi wśród młodzieży

Art. 13[2].

1. Podmioty świadczące usługi, których przedmiotem jest reklama prowadzona zgodnie z przepisami niniejszej ustawy, wnoszą na wyodrębniony rachunek utworzony w tym celu przez ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu opłatę w wysokości 10% ustalonego umownie wynagrodzenia netto za usługę polegającą na reklamowaniu napoju alkoholowego,
2. Przy ustalaniu wysokości opłaty, o której mowa w ust. 1, nie uwzględnia się kwoty podatku od towarów i usług,
3. Podmioty zobowiązane do wnoszenia opłat, o których mowa w ust. 1, sporządzają i przekazują do urzędu skarbowego właściwego ze względu na siedzibę zobowiązanego, do 20-go dnia miesiąca, w którym zgodnie z umową o świadczenie usług polegających na reklamie napoju alkoholowego

- przypada termin płatności wynagrodzenia lub jego części, deklarację według wzoru ustalonego na podstawie ust. 4,
4. Minister właściwy do spraw kultury fizycznej i sportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór deklaracji dotyczącej opłaty, o której mowa w ust. 1, oraz szczegółowy zakres zawartych w niej danych, uwzględniając w szczególności imię i nazwisko lub nazwę (firmę) podmiotu zobowiązanego do wniesienia opłaty, jego adres zamieszkania lub siedziby, numer identyfikacji podatkowej oraz dane dotyczące umowy, z których bezpośrednio wynika wysokość wnoszonej opłaty,
 5. Opłatę, o której mowa w ust. 1, wnosi się najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca, w którym stosownie do ust. 3 powstał obowiązek złożenia deklaracji,
 6. . Opłata, o której mowa w ust. 1, stanowi dla podmiotu zobowiązanego do jej wniesienia koszt uzyskania przychodów w rozumieniu art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.)¹⁵³ lub art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.)¹⁵⁴,
 7. W sprawach nieuregulowanych do opłaty, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926, Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95, Nr 92, poz. 1062, z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, Nr 116, poz. 1216, Nr 120, poz. 1268, Nr 122, poz. 1315, z 2001 r. Nr 16, poz. 166, Nr 39, poz. 459, Nr 42, poz. 475, Nr 125, poz. 1356, Nr 130, poz. 1452 oraz z 2002 r. Nr 89, poz. 804, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387),
 8. Wpływy z opłat, o których mowa w ust. 1, przeznacza się wyłącznie na dofinansowanie sportowych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
 9. Gospodarka finansowa środkami zgromadzonymi na wyodrębnionym rachunku, o którym mowa w ust. 1, jest prowadzona zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148 i Nr 45, poz. 391),
 10. Minister właściwy do spraw kultury fizycznej i sportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady realizacji zadań, o których mowa w ust. 8, uwzględniając tryb składania wniosków oraz przekazywania środków i ich rozliczania.

Art. 14.

1. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych:
 1. na terenie szkół oraz innych zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych i domów studenckich,
 2. na terenie zakładów pracy oraz miejsc zbiorowego żywienia pracowników,
 3. w miejscach i w czasie masowych zgromadzeń,
 4. w środkach i obiektach komunikacji⁵⁹ publicznej,
 5. ⁶⁰ (skreślony),
 6. w obiektach zajmowanych przez organy wojskowe i spraw wewnętrznych, jak również w rejonie obiektów koszarowych i zakwaterowania przejściowego jednostek wojskowych.
1. a.⁶¹ (skreślony).
2. ⁶² (skreślony).
2. a.⁶³ Zabrania się spożywania napojów alkoholowych na ulicach, placach i w parkach, z wyjątkiem miejsc przeznaczonych do ich spożycia na miejscu, w punktach sprzedaży tych napojów.
3. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu w ośrodkach szkoleniowych.
4. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu w domach wypoczynkowych.
5. Sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu może się odbywać na imprezach na otwartym powietrzu tylko za pozwoleniem⁶⁴ i tylko w miejscach do tego wyznaczonych.
6. ⁶⁵ W innych nie wymienionych miejscach, obiektach lub na określonych obszarach gminy, ze względu na ich charakter, rada gminy może wprowadzić czasowy lub stały zakaz sprzedaży, podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych.
7. ⁶⁶ Minister właściwy do spraw transportu oraz minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, w drodze rozporządzenia, określą zasady i warunki sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na morskich statkach handlowych w żegludze międzynarodowej, w pociągach i samolotach komunikacji międzynarodowej oraz w międzynarodowych portach morskich i lotniczych.
8. ⁶⁷ Minister właściwy do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, wypadki i okoliczności, w których, uwzględniając zwyczaj międzynarodowe, dopuszczalne jest podawanie i spożywanie nieznacznej ilości napojów alkoholowych.

Art. 15.

1. Zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych:

1. osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości,
 2. osobom do lat 18,
 3. na kredyt lub pod zastaw.
2. ⁶⁸W przypadku wątpliwości co do pełnoletności nabywcy sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy.

Art. 16⁶⁹.

1. Zabrania się wnoszenia napojów alkoholowych na teren zakładów pracy, obiektów wymienionych w art. 14 ust. 1 pkt 6, jak również stadionów i innych obiektów, w których odbywają się masowe imprezy sportowe i rozrywkowe, a także obiektów lub miejsc objętych zakazem wnoszenia napojów alkoholowych.
2. Osoby posiadające przy sobie napoje alkoholowe mają obowiązek przekazania ich do depozytu pod rygorem niewpuszczenia lub usunięcia z terenu obiektów lub miejsc, o których mowa w ust. 1.
3. Napoje alkoholowe wnoszone przez żołnierzy na teren obiektów wymienionych w art. 14 ust. 1 pkt 6 ulegają odebraniu i przekazaniu⁷⁰ do depozytu.
4. ⁷¹Minister Obrony Narodowej i minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z właściwymi ministrami, każdy w swoim zakresie działania, w drodze rozporządzeń, określają szczegółowe zasady i tryb postępowania w wypadkach, o których mowa ust. 2 i 3, oraz wysokość opłaty za przechowywanie napojów alkoholowych w depozycie.

Art. 17.

1. Kierownik zakładu pracy lub osoba przez niego upoważniona mają obowiązek niedopuszczenia do pracy pracownika, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że stawił się on do pracy w stanie po użyciu alkoholu albo spożywał alkohol w czasie pracy. Okoliczności stanowiące podstawę decyzji powinny być podane pracownikowi do wiadomości.
2. Uprawnienia kierownika zakładu pracy, o którym mowa w ust. 1, służą również organowi nadrzędnemu nad danym zakładem pracy oraz organowi uprawnionemu do przeprowadzenia kontroli zakładu pracy.
3. Na żądanie pracownika, o którym mowa w ust. 1, kierownik zakładu pracy lub osoba przez niego upoważniona jest obowiązana zapewnić badania stanu trzeźwości pracownika.

Art. 18⁷².

3. ⁷³Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży może być prowadzona tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), właściwego ze względu na lokalizację punktu sprzedaży, zwanego dalej "organem zezwalającym",
 1. a ⁷⁴(skreślony).
 2. ⁷⁵Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się na podstawie pisemnego wniosku przedsiębiorcy.
 3. ⁷⁶Zezwolenia, o których mowa w ust. 1, wydaje się oddzielnie na następujące rodzaje napojów alkoholowych:
 1. do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo,
 2. powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 3. powyżej 18% zawartości alkoholu.
3. a. ⁷⁷Zezwolenia, o których mowa w ust. 3, organ zezwalający wydaje po uzyskaniu pozytywnej opinii gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2
4. Sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w miejscach znajdujących się pod zarządem wojskowym lub jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych - położonych poza obiektami wymienionymi w art. 14 ust. 1 pkt 6 - może być prowadzona jedynie za zezwoleniem, o którym mowa w ust. 1, a ponadto za zgodą organów wojskowych określonych przez ⁷⁸Ministra Obrony Narodowej lub resortu spraw wewnętrznych określonych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.
5. ⁷⁹Wniosek o wydanie zezwolenia zawiera:
 1. oznaczenie rodzaju zezwolenia,
 2. naczenie przedsiębiorcy, jego siedzibę i adres, w przypadku ustanowienia pełnomocników ich imiona, nazwiska i adres zamieszkania,
 3. numer w rejestrze przedsiębiorców lub ewidencji działalności gospodarczej,
 4. przedmiot działalności gospodarczej,
 5. adres punktu sprzedaży,
 6. adres punktu składowania napojów alkoholowych (magazynu dystrybucyjnego).
6. ⁸⁰Do wniosku o wydanie zezwolenia należy dołączyć następujące dokumenty:
 1. zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej lub odpis z rejestru przedsiębiorców,

2. dokument potwierdzający tytuł prawny wnioskodawcy do lokalu stanowiącego punkt sprzedaży napojów alkoholowych,
 3. pisemną zgodę właściciela, użytkownika, zarządcy lub administratora budynku, jeżeli punkt sprzedaży będzie zlokalizowany w budynku mieszkalnym wielorodzinnym,
 4. decyzję właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, potwierdzającą spełnienie warunków sanitarnych przez punkt sprzedaż
7. ⁸¹Warunkiem prowadzenia sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży jest:
1. posiadanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 1,
 2. wniesienie opłaty, o której mowa w art. 11[1],
 3. zaopatrywanie się w napoje alkoholowe u producentów i przedsiębiorców posiadających odpowiednie zezwolenie na sprzedaż hurtową napojów alkoholowych,
 4. w terminach do dnia 1 lutego, 1 czerwca, 1 października każdego roku kalendarzowego objętego zezwoleniem, okazanie przedsiębiorcy zaopatrującemu dany punkt sprzedaży napojów alkoholowych odpowiedniego zaświadczenia potwierdzającego dokonanie opłaty, o której mowa w art. 11[1], wydanego przez gminę,
 5. posiadanie tytułu prawnego do korzystania z lokalu, stanowiącego punkt sprzedaży,
 6. wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie objętym zezwoleniem tylko przez przedsiębiorcę w nim oznaczonego i wyłącznie w miejscu wymienionym w zezwoleniu,
 7. zgłaszanie organowi zezwalającemu zmian stanu faktycznego i prawnego, w stosunku do danych zawartych w zezwoleniu, w terminie 14 dni od dnia powstania zmiany,
 8. prowadzenie sprzedaży w punkcie sprzedaży spełniającym wymogi określone przez radę gminy, na podstawie art. 12 ust. 1 i 2, 9) przestrzeganie innych zasad i warunków określonych przepisami prawa.
7. a. ⁸²(skreślony).
8. ⁸³Organ zezwalający lub, na podstawie jego upoważnienia, straż gminna lub członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych dokonują kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia.
9. ⁸⁴Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży - nie krótszy niż 2 lata.
10. ⁸⁵ Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, organ zezwalający cofa w przypadku:
1. nieprzestrzegania określonych w ustawie zasad sprzedaży napojów alkoholowych, a w szczególności:
 - a. sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nieletnim, nietrzeźwym, na kredyt lub pod zastaw,
 - b. sprzedaży i podawania napojów alkoholowych z naruszeniem zakazów określonych w art. 14 ust. 3 i 4,
 2. nieprzestrzegania określonych w ustawie warunków sprzedaży napojów alkoholowych,
 3. powtarzającego się co najmniej dwukrotnie w okresie 6 miesięcy, w miejscu sprzedaży lub najbliższej okolicy, zakłócania porządku publicznego w związku ze sprzedażą napojów alkoholowych przez dany punkt sprzedaży, gdy prowadzący ten punkt nie powiadamia organów powołanych do ochrony porządku publicznego,
 4. wprowadzenia do sprzedaży napojów alkoholowych pochodzących z nielegalnych źródeł,
 5. przedstawienia fałszywych danych w oświadczeniu, o którym mowa w art. 11{1} ust. 4,
 6. popełnienia przestępstwa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez osobę odpowiedzialną za działalność przedsiębiorcy posiadającego zezwolenie,
 7. orzeczenia wobec przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną albo wobec osoby odpowiedzialnej za działalność przedsiębiorcy, posiadającego zezwolenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej objętej zezwoleniem.
11. ⁸⁶Przedsiębiorca, któremu cofnięto zezwolenie, może wystąpić z wnioskiem o ponowne wydanie zezwolenia nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia wydania decyzji o jego cofnięciu.
12. ⁸⁷Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, wygasa w przypadku:
1. likwidacji punktu sprzedaży,
 2. upływu terminu ważności zezwolenia,
 3. zmiany rodzaju działalności punktu sprzedaży,
 4. zmiany składu osobowego wspólników spółki cywilnej,
 5. niezłożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 11[1] ust. 4, lub niedokonania opłaty w wysokości określonej w art. 11[1] ust. 2 i 5 w terminach, o których mowa w art. 11[1] ust. 7.
13. ⁸⁸Przedsiębiorca, którego zezwolenie wygasło z przyczyn określonych w ust. 12 pkt 5, może wystąpić z wnioskiem o wydanie nowego zezwolenia nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy od dnia wydania decyzji o wygaśnięciu zezwolenia.
14. ⁸⁹Przedsiębiorcy podający lub sprzedający różne mieszaniny napojów alkoholowych na podstawie posiadanych receptur, z wykorzystaniem napojów zawierających powyżej 18% alkoholu, są obowiązani do posiadania zezwoleń, o których mowa w ust. 3 pkt 3.

1. ⁹¹ Na sprzedaż napojów alkoholowych przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych mogą być wydawane jednorazowe zezwolenia, do których nie stosuje się przepisów art. 18 ust. 4, ust. 5 pkt 5, ust. 6, ust. 7 pkt 4 i 6, oraz ust. 9-14.
2. Zezwolenia, o których mowa w ust. 1, wydawane są na okres do 2 dni.
3. ⁹² Opłata za jednorazowe zezwolenia, o których mowa w ust. 1, wnoszona jest na rachunek gminy przed wydaniem zezwolenia w wysokości odpowiadającej 112 rocznej opłaty za poszczególne rodzaje zezwoleń, o których mowa w art. 11{1} ust. 2 i art. 18 ust. 3.
4. ⁹³ Przedsiębiorcom, których działalność polega na organizacji przyjęć, zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być wydawane na okres do dwóch lat. Do zezwoleń nie stosuje się przepisów art. 18 ust. 5 pkt 5, ust. 6 pkt 2-4, ust. 7 pkt 4, 5 i 7, ust. 9, ust. 10 pkt 3 oraz ust. 12 pkt 1 i 3.
5. ⁹⁴ Opłata za zezwolenia, o których mowa w ust. 4, jest wnoszona na rachunek gminy przed wydaniem zezwolenia w wysokości określonej w art. 11[1] ust. 2 i 5.

Art.18[2]⁹⁵.

Dochody z opłat za wydane na podstawie art. 18 lub art. 18[1] zezwolenia oraz dochody z opłat określonych w art. 11[1] wykorzystywane będą na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i nie mogą być przeznaczane na inne cele.

Art. 18[3]⁹⁶.

Do zezwoleń, o których mowa w art. 9, 18 i 18[1]⁹⁷ oraz opłat, o których mowa w art. 11[1], stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, z 2000 r. Nr 86, poz. 958 i Nr 114, poz. 1193 oraz z 2001 r. Nr 49, poz. 509), o ile przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

Art. 18[4]⁹⁸.

1. Na wniosek przedsiębiorcy, którego zezwolenie wygasło z przyczyn wymienionych w art. 18 ust. 12, organ zezwalający może wydać zezwolenie z określeniem terminu na wyprzedaż posiadanych, zinwentaryzowanych zapasów napojów alkoholowych. Termin określony w zezwoleniu na wyprzedaż nie może być dłuższy niż 6 miesięcy od dnia wygaśnięcia zezwolenia.
2. Opłata za wydanie zezwolenia na wyprzedaż posiadanych, zinwentaryzowanych zapasów napojów alkoholowych, wnoszona na rachunek gminy, wynosi:
 1. 1,4% wartości sprzedaży zinwentaryzowanych napojów zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa,
 2. 1,4% wartości sprzedaży zinwentaryzowanych napojów zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 3. 2,7% wartości sprzedaży zinwentaryzowanych napojów zawierających powyżej 18% alkoholu.
3. Przedsiębiorca, który otrzymał zezwolenie na wyprzedaż posiadanych, zinwentaryzowanych zapasów napojów alkoholowych, może wystąpić z wnioskiem o wydanie nowego zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych nie wcześniej niż po upływie 12 miesięcy od dnia upływu terminu ważności zezwolenia, o którym mowa w ust. 1

Art. 19.

1. Rada Ministrów, ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny, w drodze rozporządzenia, może wprowadzać na czas określony na obszarze całego kraju albo jego części całkowity lub częściowy zakaz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
2. W sytuacjach wymagających niezwłocznego działania Rada Ministrów może wprowadzić zakaz, o którym mowa w ust. 1, w innym trybie.

Art. 20⁹⁹.

Rada Ministrów składa corocznie Sejmowi sprawozdanie z wykonania niniejszej ustawy.

Powrót na początek strony

Rozdział 2

Postępowanie w stosunku do osób nadużywających alkoholu

Art. 21¹⁰⁰.

1. Leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu prowadzą stacjonarne i niestacjonarne zakłady lecznictwa odwykowego oraz inne zakłady opieki zdrowotnej.
2. Poddanie się leczeniu odwykowemu jest dobrowolne. Wyjątki od tej zasady określa ustawa.
3. ¹⁰¹ Od osób uzależnionych od alkoholu nie pobiera się opłat za świadczenia w zakresie leczenia odwykowego udzielane w zakładach opieki zdrowotnej.

Art. 22¹⁰².

1. Zarząd województwa organizuje na obszarze województwa całodobowe zakłady lecznictwa odwykowego oraz wojewódzki ośrodek terapii uzależnienia i współuzależnienia.
1. a. ¹⁰³ Starosta organizuje na obszarze powiatu inne niż wymienione w ust. 1 zakłady lecznictwa odwykowego.
2. ¹⁰⁴ Minister właściwy do spraw zdrowia określa, w drodze rozporządzenia:
 1. organizację, kwalifikacje personelu, zasady funkcjonowania i rodzaje zakładów lecznictwa odwykowego, a także innych zakładów opieki zdrowotnej w sprawowaniu opieki nad uzależnionymi od alkoholu oraz zasady współdziałania w tym zakresie z instytucjami publicznymi i organizacjami społecznymi,
 2. warunki, jakie powinny spełniać zakłady lecznicze dla osób uzależnionych od alkoholu prowadzone poza publicznymi zakładami opieki zdrowotnej,
 3. regulaminy stacjonarnych zakładów lecznictwa odwykowego oraz domów pomocy społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw sprawiedliwości.

Art. 23¹⁰⁵.

1. Członkowie rodziny osoby uzależnionej od alkoholu, dotknięci następstwami nadużywania alkoholu przez osobę uzależnioną, uzyskują w publicznych zakładach opieki zdrowotnej świadczenia zdrowotne w zakresie terapii i rehabilitacji współuzależnienia oraz profilaktyki. Za świadczenia te od wymienionych osób nie pobiera się opłat.
2. Dzieci osób uzależnionych od alkoholu, dotknięte następstwami nadużywania alkoholu przez rodziców, uzyskują bezpłatnie pomoc psychologiczną i socjoterapeutyczną w publicznych zakładach opieki zdrowotnej i publicznych poradniach specjalistycznych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych.
3. Pomoc niesiona dzieciom przez osoby lub instytucje może być udzielona wbrew woli rodziców lub opiekunów będących w stanie nietrzeźwym.

Art. 24.

Osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spójność lub porządek publiczny, kieruje się na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego.

Art. 25¹⁰⁶.

Na badanie, o którym mowa w art. 24, kieruje gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych właściwa według miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy, na jej wniosek lub z własnej inicjatywy.

Art. 26.

1. Osoby, o których mowa w art. 24, jeżeli uzależnione są od alkoholu, zobowiązywać można do poddania się leczeniu w stacjonarnym lub niestacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego.
2. O zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego orzeka sąd rejonowy właściwy według miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy, w postępowaniu nieprocesowym.
3. ¹⁰⁷ Sąd wszczyna postępowanie na wniosek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych lub prokuratora. Do wniosku dołącza się zbraną dokumentację wraz z opinią biegłego, jeżeli badanie

przez biegłego zostało przeprowadzone.

Art. 27.

1. W razie gdy w stosunku do osoby, której postępowanie dotyczy, brak jest opinii biegłego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, sąd zarządza poddanie tej osoby odpowiednim badaniom.
2. Sąd może, jeżeli na podstawie opinii biegłego uzna to za niezbędne, zarządzić oddanie badanej osoby pod obserwację w zakładzie leczniczym na czas nie dłuższy niż 2 tygodnie. W wyjątkowych wypadkach, na wniosek zakładu, sąd może termin ten przedłużyć do 6 tygodni.
3. Przed wydaniem postanowienia sąd wysłuchuje osobę, której postępowanie dotyczy.
4. Na postanowienie zarządzające oddanie pod obserwację do zakładu przysługuje zażalenie.

Art. 28.

1. W razie zarządzenia przez sąd badania przez biegłego lub oddania pod obserwację w zakładzie leczniczym osoba, której postępowanie dotyczy, obowiązana jest poddać się badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz zabiegom niezbędnym do wykonania podstawowych badań laboratoryjnych pod warunkiem, że dokonywane są przez uprawnionych do tego pracowników służby zdrowia z zachowaniem wskazań wiedzy lekarskiej i nie zagrażają zdrowiu tej osoby.
2. ¹⁰⁸ Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, określa tryb powoływania biegłych, zasady sporządzania opinii oraz warunki i sposób dokonywania badań, o których mowa w ust. 1.

Art. 29.

Orzeczenie o obowiązku poddania się leczeniu zapada po przeprowadzeniu rozprawy, która powinna odbyć się w terminie jednego miesiąca od dnia wpływu wniosku.

Art. 30¹⁰⁹.

1. W razie nie usprawiedliwionego niestawiennictwa na rozprawę lub uchylania się od zarządzanego poddania się badaniu przez biegłego albo obserwacji w zakładzie leczniczym sąd może zarządzić przymusowe doprowadzenie przez organ Policji.
2. Jeżeli zarządzenie przymusowego doprowadzenia dotyczy żołnierza, wykonuje je Żandarmeria Wojskowa lub wojskowy organ porządkowy.

Art. 31.

1. Orzekając o obowiązku poddania się leczeniu sąd może ustanowić na czas trwania tego obowiązku nadzór kuratora.
2. Osoba, wobec której ustanowiony został nadzór, ma obowiązek stawiania się na wezwanie sądu lub kuratora i wykonywania ich poleceń, dotyczących takiego postępowania w okresie nadzoru, które może się przyczynić do skrócenia czasu trwania obowiązku poddania się leczeniu.
3. ¹¹⁰ Minister Sprawiedliwości oraz minister właściwy do spraw zdrowia, w drodze rozporządzenia, określają szczegółowe zasady i tryb wykonywania nadzoru, o którym mowa w ust. 1.

Art. 32.

1. Sąd wzywa osobę, w stosunku do której orzeczony został prawomocnie obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu, do stawienia się dobrowolnie w oznaczonym dniu we wskazanym zakładzie lecznictwa odwykowego w celu poddania się leczeniu, z zagrożeniem zastosowania przymusu w wypadku uchylania się od wykonania tego obowiązku.
2. Osoba, w stosunku do której orzeczony został obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu, związanemu z pobytem w stacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego, nie może opuszczać terenu tego zakładu bez zezwolenia kierownika zakładu.
3. ¹¹¹ Sąd zarządza przymusowe doprowadzenie do zakładu leczniczego osoby uchylającej się od wykonania obowiązków, o których mowa w ust. 1 i 2, przez organ Policji.
4. ¹¹² Jeżeli zarządzenie przymusowego doprowadzenia dotyczy żołnierza, wykonuje je Żandarmeria Wojskowa lub wojskowy organ porządkowy.

Art. 33¹¹³.

1. Policja, Żandarmeria Wojskowa i wojskowy organ porządkowy, wykonując zarządzenie przymusowego doprowadzenia osób, o których mowa w art. 30 oraz art. 32 ust. 3 i 4, ma prawo ich zatrzymania tylko w niezbędnych wypadkach i na czas konieczny do wykonania tego zarządzenia.

2. ¹¹⁴Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i ministrem właściwym do spraw zdrowia, w drodze rozporządzenia, określa zasady i tryb doprowadzania osób, o których mowa w art. 30 ust. 1 i art. 32 ust. 3.
3. ¹¹⁵Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, tryb doprowadzania osób, o których mowa w art. 30 ust. 2 i art. 32 ust. 4.

Art. 34.

1. Obowiązek poddania się leczeniu trwa tak długo, jak tego wymaga cel leczenia, nie dłużej jednak niż 2 lata od chwili uprawomocnienia się postanowienia.
2. ¹¹⁶W czasie trwania obowiązku poddania się leczeniu sąd może na wniosek kuratora, po zasięgnięciu opinii zakładu leczącego, bądź na wniosek zakładu leczącego zmieniać postanowienia w zakresie rodzaju zakładu leczenia odwykowego.
3. W czasie trwania obowiązku poddania się leczeniu stacjonarny zakład leczący może ze względów leczniczych skierować osobę zobowiązaną do innego zakładu w celu kontynuowania leczenia odwykowego, powiadamiając o tym sąd.
4. O ustaniu obowiązku poddania się leczeniu przed upływem okresu wskazanego w ust. 1 decyduje sąd na wniosek osoby zobowiązanej, zakładu leczącego, kuratora, prokuratora lub z urzędu, po zasięgnięciu opinii zakładu, w którym osoba leczona przebywa.
5. W wypadku ustania obowiązku poddania się leczeniu ponowne zastosowanie tego obowiązku wobec tej samej osoby nie może nastąpić przed upływem 3 miesięcy od jego ustania.

Art. 35.

1. Sąd, który nałożył na osobę uzależnioną od alkoholu obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu, jeśli uzna, że na skutek takiego uzależnienia zachodzi potrzeba całkowitego ubezwłasnowolnienia tej osoby - zawiadamia o tym właściwego prokuratora.
2. W razie orzeczenia ubezwłasnowolnienia sąd opiekuńczy, określając sposób wykonywania opieki, orzeka o umieszczeniu tej osoby w domu pomocy społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu, chyba że zachodzi możliwość objęcia tej osoby inną stałą opieką.
3. Do obowiązków opiekuna osoby ubezwłasnowolnionej stosuje się odpowiednio również przepisy dotyczące obowiązków kuratora, o którym mowa w art. 31.

Art. 36.

1. Do stacjonarnego zakładu leczniczego i domu pomocy społecznej ma prawo wstępu o każdej porze sędzia w celu kontroli legalności skierowania i przebywania w takim zakładzie lub domu osób, na które został nałożony obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu, oraz warunków, w jakich osoby te przebywają.
2. ¹¹⁷Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb sprawowania kontroli, o której mowa w ust. 1, określając szczegółowy zakres zagadnień podlegających kontroli, formy wykonywania kontroli, sposób dokumentowania jej przebiegu i wyników oraz postępowanie pokontrolne, w tym tryb przekazywania rezultatów kontroli zainteresowanym podmiotom, a zwłaszcza kontrolowanym jednostkom organizacyjnym i ich jednostkom nadrzędnym.
3. Przepisy ust. 1 i 2 nie naruszają w tym zakresie ustawowych uprawnień prokuratora.

Art. 37.

1. Osoby umieszczone w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, uzależnione od alkoholu, mają obowiązek poddania się zarządzonemu leczeniu odwykowemu.
2. Leczenie odwykowe zarządza administracja zakładu lub schroniska w stosunku do małoletniego za zgodą przedstawiciela ustawowego, a w razie jej braku, jak również w stosunku do osoby pełnoletniej - za pozwoleniem sądu wykonującego orzeczenie, wydanym po zasięgnięciu opinii biegłego.
3. ¹¹⁸Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady i tryb postępowania w przedmiocie leczenia odwykowego osób, o których mowa w ust. 1.

Art. 38¹¹⁹.

Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, w drodze rozporządzenia, określa zasady i tryb postępowania w przedmiocie leczenia odwykowego osób umieszczonych w zakładach

karnych, aresztach śledczych i ośrodkach przystosowania społecznego.

Art. 39¹²⁰.

Organy samorządu terytorialnego w miastach liczących ponad 50000 mieszkańców i organy powiatu mogą organizować i prowadzić izby wytrzeźwień.

Art. 40.

1. ¹²¹Osoby w stanie nietrzeźwości, które swoim zachowaniem dają powód do zgorzenia w miejscu publicznym lub w zakładzie pracy, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu lub zdrowiu innych osób, mogą zostać doprowadzone do izby wytrzeźwień, zakładu opieki zdrowotnej lub innej właściwej placówki utworzonej lub wskazanej przez jednostkę samorządu terytorialnego albo do miejsca zamieszkania lub pobytu.
2. ¹²²W razie braku izby wytrzeźwień osoby takie mogą być doprowadzone do jednostki Policji.
3. ¹²³Osoby doprowadzone do izby wytrzeźwień lub jednostki Policji pozostają tam aż do wytrzeźwienia, nie dłużej niż 24 godziny. Osoby do lat 18 umieszcza się w odrębnych pomieszczeniach, oddzielnie od osób dorosłych.
3. a. ¹²⁴Osobie doprowadzonej do izby wytrzeźwień, jednostki Policji, zakładu opieki zdrowotnej lub innej właściwej placówki utworzonej lub wskazanej przez jednostkę samorządu terytorialnego w warunkach, o których mowa w ust. 1, przysługuje zażalenie do sądu. W zażaleniu osoba doprowadzona lub zatrzymana może domagać się zbadania zasadności i legalności doprowadzenia, jak również decyzji o zatrzymaniu oraz prawidłowości ich wykonania.
4. b. ¹²⁵Zażalenie przekazuje się sądowi rejonowemu miejsca doprowadzenia lub zatrzymania w terminie 7 dni od daty doprowadzenia bądź zatrzymania. Do rozpoznania zażalenia stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego.
5. c. ¹²⁶W przypadku stwierdzenia bezzasadności lub nielegalności doprowadzenia lub zatrzymania albo poważnych nieprawidłowości związanych z ich wykonywaniem sąd rejonowy zawiadamia o tym prokuratora i organy przełożone nad organami, które dokonały doprowadzenia bądź zatrzymania.
6. ¹²⁷Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, jest żołnierzem, przekazuje się ją Żandarmerii Wojskowej lub wojskowemu organowi porządkowemu.
7. ¹²⁸O wypadkach uzasadniających wszczęcie postępowania o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu zawiadamia się niezwłocznie właściwą gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych.
8. ¹²⁹O umieszczeniu w izbie wytrzeźwień zawiadamia się niezwłocznie:
 1. w przypadku małoletnich - ich rodziców lub opiekunów oraz sąd opiekuńczy,
 2. w przypadku innych osób - na ich żądanie, wskazane przez nie osoby.

Art. 41.

1. ¹³⁰(skreślony).
2. ¹³¹Pieniądze, przedmioty wartościowe i napoje alkoholowe znajdujące się przy osobach, o których mowa w art. 40 ust. 1, zatrzymuje się w depozycie.
3. Z depozytów pieniężnych izby wytrzeźwień mogą potrącać swe należności z tytułu opłat związanych z pobytem w izbie.
4. Na innych przedmiotach zatrzymanych w depozycie izbom wytrzeźwień służy ustawowe prawo zastawu celem zabezpieczenia tych należności.

Art. 42¹³².

1. Wobec osób przyjętych do izb wytrzeźwień, które stwarzają zagrożenie dla życia lub zdrowia własnego lub innej osoby, niszczą przedmioty znajdujące się w ich otoczeniu, może być zastosowany przymus bezpośredni, polegający na przytrzymywaniu lub unieruchomieniu.
2. Przytrzymywanie jest doraźnym, krótkotrwałym unieruchomieniem osoby z użyciem siły fizycznej.
3. Unieruchomienie jest dłużej trwającym obezwładnieniem osoby z użyciem pasów, uchwytów, prześcieradeł lub kaftana bezpieczeństwa.
4. Przymus bezpośredni może trwać tylko do czasu ustania przyczyn jego zastosowania.
5. Za doprowadzenie i pobyt w izbie wytrzeźwień lub jednostce Policji pobierane są opłaty.
5. a. ¹³³Egzekucja należności, o których mowa w ust. 5, następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
6. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb doprowadzania i przyjmowania osób, o których mowa w art. 40, do izb wytrzeźwień, jednostek Policji, innych placówek utworzonych lub wskazanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz zwalniania z tych izb, jednostek i placówek, a także organizację izb wytrzeźwień oraz innych placówek, z uwzględnieniem wymagań dotyczących

kwalifikacji pracowników i warunków technicznych pomieszczeń, zakres opieki zdrowotnej nad doprowadzonymi tam osobami oraz maksymalną wysokość opłat związanych z pobytem w izbie wytrzeźwień, innej placówce utworzonej lub wskazanej przez jednostkę samorządu terytorialnego lub w jednostce Policji.

Powrót na początek strony

Rozdział 3 Przepisy karne

Art. 43¹³⁴.

1. Kto sprzedaje lub podaje napoje alkoholowe w wypadkach, kiedy jest to zabronione, albo bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom, podlega grzywnie.
2. Tej samej karze podlega kierownik zakładu handlowego lub gastronomicznego, który nie dopełnia obowiązku nadzoru i przez to dopuszcza do popełnienia w tym zakładzie przestępstwa określonego w ust. 1.
3. W razie popełnienia przestępstwa określonego w ust. 1 albo 2 można orzec przepadek napojów alkoholowych, chociażby nie były własnością sprawcy, można także orzec zakaz prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na sprzedaży lub podawaniu napojów alkoholowych.
4. Orzekanie w sprawach o przestępstwa określone w ust. 1 i 2 następuje na podstawie przepisów o postępowaniu karnym.

Art. 43[1]¹³⁵.

1. Kto spożywa napoje alkoholowe wbrew zakazom określonym w art. 14 ust. 1 i 2a-6 albo nabywa lub spożywa napoje alkoholowe w miejscach nielegalnej sprzedaży, albo spożywa napoje alkoholowe przyniesione przez siebie lub inną osobę w miejscach wyznaczonych do ich sprzedaży lub podawania, podlega karze grzywny.
2. Usiłowanie wykroczenia określonego w ust. 1 jest karalne.
3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec przepadek napojów alkoholowych, chociażby nie były własnością sprawcy.

Art. 44¹³⁶.

Kto wbrew szczególnemu obowiązkowi nadzoru dopuszcza się do sprzedawania, podawania lub spożywania napojów alkoholowych na terenie zakładu pracy, jak również powziąwszy wiadomość o sprzedaniu, podawaniu lub spożywaniu na terenie zakładu pracy takich napojów nie podejmie prawem przewidzianego postępowania, podlega karze grzywny.

Art. 45¹³⁷.

Kto wbrew postanowieniom zawartym w art. 13 ust. 1 i 2: 1) dostarcza napoje alkoholowe do miejsc sprzedaży lub 2) nie uwidacznia informacji o szkodliwości spożywania alkoholu, podlega karze grzywny.

Art. 45[1]¹³⁸.

Orzekanie w sprawach o czyny wymienione w¹³⁹ art. 43[1]-45 następuje na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Art. 45[2]¹⁴⁰.

1. ¹⁴¹Kto wbrew postanowieniom zawartym w art. 13[1] prowadzi reklamę lub promocję napojów alkoholowych lub informuje o sponsorowaniu imprezy masowej, z zastrzeżeniem art. 13[1] ust. 5 i 6, podlega grzywnie od 10000 do 500000 złotych.
2. Orzekanie w sprawach o czyn wymieniony w ust. 1 następuje na podstawie przepisów o postępowaniu karnym.
3. ¹⁴²Jeżeli czyn określony w ust. 1 został popełniony w zakresie działalności przedsiębiorcy, za sprawcę czynu zabronionego uznaje się osobę odpowiedzialną za zlecenie lub prowadzenie reklamy napojów alkoholowych.

Art. 45[3]¹⁴³.

1. ¹⁴⁴Kto bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom prowadzi obrót hurtowy napojami alkoholowymi, podlega grzywnie od 10 000 do 500 000 złotych.
1. a. ¹⁴⁵W razie popełnienia przestępstwa określonego w ust. 1 można orzec przepadek napojów alkoholowych, chociażby nie były własnością sprawcy, można także orzec zakaz prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na hurtowym obrocie napojami alkoholowymi.
2. W wypadkach mniejszej wagi sprawca czynu określonego w ust. 1 podlega karze grzywny do 5 000 zł.
3. Orzekanie w sprawach o czyn wymieniony w ust. 1 następuje na podstawie przepisów o postępowaniu karnym.
4. ¹⁴⁶Jeżeli czyn określony w ust. 1 został popełniony w zakresie działalności przedsiębiorcy, za sprawcę czynu zabronionego uznaje się osobę odpowiedzialną za wprowadzenie napojów alkoholowych do obrotu hurtowego.

Art. 46.

1. ¹⁴⁷Napojem alkoholowym w rozumieniu niniejszej ustawy jest produkt przeznaczony do spożycia zawierający alkohol etylowy w stężeniu przekraczającym 0,5%.
2. ¹⁴⁸Stan po użyciu alkoholu zachodzi, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do:
 1. stężenia we krwi od 0,2‰ do 0,5‰ alkoholu albo
 2. obecności w wydychanym powietrzu od 0,1 mg do 0,25 mg alkoholu w 1 dm³.
3. ¹⁴⁹Stan nietrzeźwości zachodzi, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do:
 1. stężenia we krwi powyżej 0,5‰ alkoholu albo
 2. obecności w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³.

Art. 47.

1. Jeżeli zachodzi podejrzenie, że przestępstwo lub wykroczenie zostało popełnione po spożyciu alkoholu, osoba podejrzana może być poddana badaniu koniecznemu do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie, w szczególności zabiegowi pobrania krwi. Zabiegu pobrania krwi dokonuje fachowy pracownik służby zdrowia.
2. ¹⁵⁰Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz ministrem właściwym do spraw pracy, w drodze rozporządzenia, określa warunki i sposób dokonywania badań, o których mowa w ust. 1 i art. 17 ust. 3.

[Powrót na początek strony](#)

Rozdział 4 Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 48.

1. Przez użyte w dotychczasowych przepisach określenie "stan wskazujący na użycie alkoholu" rozumie się stan po użyciu alkoholu.
2. Dotychczasowe orzeczenie o przymusie leczenia, wydane na podstawie ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu, uznaje się za orzeczenie dotyczące poddania się obowiązkowi leczenia w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 49.

Traci moc ustawa z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu (Dz. U. Nr 69, poz. 434, z 1969 r. Nr 13, poz. 95 i z 1971 r. Nr 12, poz. 115).

Art. 50¹⁵¹.

Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie niniejszej ustawy zachowują moc dotychczasowe przepisy, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia jej ogłoszenia.

Powrót na początek strony

PRZYPISY

¹ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 września 1996 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 127, poz. 593), która weszła w życie z dniem 29 grudnia 1996 r. oraz art. 47 pkt 1 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r. [[powrót do tekstu](#)]

² W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]

³ Dodany przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 60, poz. 610), która weszła w życie 28 czerwca 2001 r. [[powrót do tekstu](#)]

⁴ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi [[powrót do tekstu](#)]

⁵ Dodany przez art. 1 pkt 1 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 4 [[powrót do tekstu](#)]

⁶ Dodany przez art. 1 pkt 1 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 4 [[powrót do tekstu](#)]

⁷ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza oraz art. 47 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]

⁸ Zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 28 i art. 94 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. Nr 82, poz. 928), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r. [[powrót do tekstu](#)]

⁹ Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁰ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

¹¹ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

¹² W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza oraz art. 47 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]

¹³ Dodany przez art. 1 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza oraz w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 113, poz. 732), która weszła w życie z dniem 10 października 1997 r. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁴ Skreślony przez art. 1 pkt 2 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁵ Dodany przez art. 1 pkt 4 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁶ Dodany przez art. 1 pkt 4 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁷ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 2 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁸ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 2 lit. c) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁹ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 4 lit. d) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

²⁰ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 5 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

²¹ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 6 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

²² W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 7 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

²³ Skreślony przez art. 1 pkt 5 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]

²⁴ W brzmieniu nadanym przez art. 29 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770), która weszła w życie dnia 1 stycznia 2001 r. oraz art. 1 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

²⁵ Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

²⁶ Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

²⁷ Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

²⁸ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

²⁹ Dodany przez art. 1 pkt 4 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

³⁰ Dodany przez art. 1 pkt 4 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

³¹ Dodany przez art. 1 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 3 oraz w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 5 ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

³² Dodany przez art. 1 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

³³ Dodany przez art. 1 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

³⁴ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 6 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

³⁵ W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 6 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

³⁶ Dodany przez art. 1 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 3, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 7 ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

³⁷ Dodany przez art. 1 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 3, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]

- ³⁸W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]
- ³⁹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 9 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁴⁰W brzmieniu nadanym przez art. 12 ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz. U. Nr 12 poz. 136), która weszła w życie z dniem 23 lutego 2000 r. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁴¹Skreślony przez art. 1 pkt 10 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁴²Dodany przez art. 1 pkt 10 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza oraz w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 13 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁴³W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 9 lit a) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁴⁴brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 9 lit a) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁴⁵W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 9 lit a) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁴⁶W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 9 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁴⁷Dodany przez art. 1 pkt 9 lit b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁴⁸Dodany przez art. 1 pkt 9 lit b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁴⁹Dodany przez art. 1 pkt 9 lit b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁵⁰Dodany przez art. 1 pkt 9 lit b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁵¹Dodany przez art. 1 pkt 9 lit b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁵²W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 kwietnia 1993 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 40, poz. 184), która weszła w życie z dniem 19 czerwca 1993 r. oraz art. 1 pkt 11 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁵³W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 12 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁵⁴W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 10 ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁵⁵W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 12 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁵⁶W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 13 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁵⁷Skreślony przez art. 1 pkt 13 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁵⁸Dodany przez art. 1 pkt 14 ustawy wymienionej w przypisie 3; weszła w życie z dniem 28 września 2001 r. z wyjątkiem ust. 4, który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2001 r. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁵⁹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 15 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁶⁰Skreślony przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 19 lipca 1990 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 73, poz. 431), która weszła w życie z dniem 28 listopada 1990 r. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁶¹Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 3 lipca 1984 r. zmieniającej ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 34, poz. 184), która weszła w życie z dniem 11 lipca 1984 r. oraz skreślony przez art. 1 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 52. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁶²Skreślony przez art. 1 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 52. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁶³Dodany przez art. 1 pkt 15 lit b) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁶⁴W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 15 lit. c) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁶⁵W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 12 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁶⁶W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 15 lit. d) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁶⁷W brzmieniu nadanym przez art. 22 pkt 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych o raz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 1268), która weszła w życie z dniem 30 marca 2001 r. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁶⁸Dodany przez art. 1 pkt 16 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁶⁹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 13 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁷⁰W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 17 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁷¹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 17 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁷²W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 52 oraz art. 29 ustawy wymienionej w przypisie 24 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁷³W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁷⁴Skreślony przez art. 1 pkt 11 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁷⁵W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. c) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁷⁶W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. c) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁷⁷W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. d) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁷⁸W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 18 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁷⁹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. e) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁸⁰W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. e) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁸¹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. e) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁸²Skreślony przez art. 1 pkt 11 lit. f) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁸³W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. g) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁸⁴W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. h) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁸⁵W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. h) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁸⁶W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. h) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁸⁷W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. h) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁸⁸W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. h) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁸⁹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 11 lit. h) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁹⁰Dodany przez art. 1 pkt 15 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 13 jako druga oraz przez art. 29 ustawy wymienionej w przypisie 24 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]

- ⁹¹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 12 lit a) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁹²W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 12 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁹³W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 12 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁹⁴W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 12 lit b) ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁹⁵W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 20 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁹⁶Dodany przez art. 1 pkt 21 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁹⁷W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 13 ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁹⁸Dodany przez art. 1 pkt 14 ustawy wymienionej w przypisie 4. [[powrót do tekstu](#)]
- ⁹⁹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 16 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹⁰⁰W brzmieniu nadanym przez art. 47 pkt 5 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹⁰¹W brzmieniu nadanym przez art. 47 pkt 5 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹⁰²W brzmieniu nadanym przez art. 47 pkt 6 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹⁰³Dodany przez art. 47 pkt 6 lit b) ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹⁰⁴W brzmieniu nadanym przez art. 47 pkt 6 lit c) ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹⁰⁵W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 18 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza oraz art. 47 pkt 7 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹⁰⁶W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 25 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹⁰⁷W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 25 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹⁰⁸W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹⁰⁹W brzmieniu nadanym przez art. 47 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹¹⁰W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹¹¹W brzmieniu nadanym przez art. 47 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹¹²Dodany przez art. 59 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. Nr 123 poz. 1353), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2002 r. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹¹³W brzmieniu nadanym przez art. 47 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga oraz zmieniony przez art. 59 ustawy wymienionej w przypisie 112. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹¹⁴W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 22 ustawy wymienionej w przypisie 3 oraz zmieniony przez art. 59 ustawy wymienionej w przypisie 112. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹¹⁵Dodany przez art. 59 ustawy wymienionej w przypisie 112. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹¹⁶Na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2001 r. (Dz. U. Nr 131 poz. 1478), art. 34 ust. 2 utracił moc w zakresie, w jakim wyłącza uprawnienie osoby zobowiązanej do poddania się leczeniu odwykowemu do złożenia wniosku o zmianę przez sąd postanowienia w przedmiocie rodzaju zakładu leczenia odwykowego. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹¹⁷W brzmieniu nadanym przez art. 22 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 67. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹¹⁸W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹¹⁹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹²⁰W brzmieniu nadanym przez art. 47 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹²¹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 23 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹²²W brzmieniu nadanym przez art. 47 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹²³W brzmieniu nadanym przez art. 47 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako druga. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹²⁴Dodany przez art. 1 pkt 23 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹²⁵Dodany przez art. 1 pkt 23 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 3; utracił moc na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 czerwca 2002 r. (Dz. U. Nr 84 poz. 763), art. 40 ust. 3b ustawy o wychowaniu (...), w zakresie w jakim nie gwarantuje osobie zatrzymanej w izbie wytrzeźwień prawa do udziału w posiedzeniu sądu, na którym rozpatrywane jest zażalenie w sprawie zasadności i legalności doprowadzenia do izby, jak również decyzji o zatrzymaniu oraz prawidłowości ich wykonania. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹²⁶Dodany przez art. 1 pkt 23 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹²⁷W brzmieniu nadanym przez art. 59 ustawy wymienionej w przypisie 112. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹²⁸W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 25 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza [[powrót do tekstu](#)]
- ¹²⁹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 23 lit c) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹³⁰Skreślony przez art. 1 pkt 24 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹³¹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 24 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹³²W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 25 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹³³Dodany przez art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125 poz. 1368), która weszła w życie dnia 30 listopada 2001 r. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹³⁴W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 26 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹³⁵Dodany przez art. 1 pkt 27 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹³⁶W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 21 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]
- ¹³⁷W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 22 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza [[powrót do tekstu](#)]
- ¹³⁸Dodany przez art. 1 pkt 23 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]

¹³⁹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 28 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁴⁰Dodany przez art. 1 pkt 23 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁴¹W brzmieniu nadanym przez art. 5 § 2 pkt 15 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 554), która weszła w życie z dniem 1 września 1998 r. oraz przez art. 1 pkt 29 ustawy wymienionej w przypisie 3 [[powrót do tekstu](#)]

¹⁴²W brzmieniu nadanym przez art. 29 ustawy wymienionej w przypisie 24 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁴³Dodany przez art. 1 pkt 23 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁴⁴W brzmieniu nadanym przez art. 5 § 2 pkt 15 ustawy wymienionej w przypisie 141 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁴⁵W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 30 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁴⁶W brzmieniu nadanym przez art. 29 ustawy wymienionej w przypisie 24 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁴⁷W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 31 ustawy wymienionej w przypisie 3, który wszedł w życie z dniem 14 czerwca 2002 r. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁴⁸W brzmieniu nadanym przez art. 5 ustawy z dnia 27 lipca 1991 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 73, poz. 321), która weszła w życie z dniem 1 października 1991 r. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁴⁹W brzmieniu nadanym przez art. 5 ustawy wymienionej w przypisie 148. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁵⁰W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 32 ustawy wymienionej w przypisie 3. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁵¹W brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 24 ustawy wymienionej w przypisie 1 jako pierwsza. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁵²Ustawa weszła w życie z dniem 13 maja 1983 r. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁵³Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2000 r. Nr 60, poz. 700 i 703, Nr 86, poz. 958, Nr 103, poz. 1100, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1315 i 1324, z 2001 r. Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190 i Nr 125, poz. 1363, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 93, poz. 820, Nr 141, poz. 1179, Nr 169, poz. 1384, Nr 199, poz. 1672, Nr 200, poz. 1684 i Nr 230, poz. 1922 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 79. [[powrót do tekstu](#)]

¹⁵⁴Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2000 r. Nr 22, poz. 270, Nr 60, poz. 703, Nr 70, poz. 816, Nr 104, poz. 1104, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1324, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 8, poz. 64, Nr 52, poz. 539, Nr 73, poz. 764, Nr 74, poz. 784, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 968, Nr 102, poz. 1117, Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190, Nr 125, poz. 1363 i 1370 i Nr 134, poz. 1509, z 2002 r. Nr 19, poz. 199, Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 78, poz. 715, Nr 89, poz. 804, Nr 135, poz. 1146, Nr 141, poz. 1182, Nr 169, poz. 1384, Nr 181, poz. 1515, Nr 200, poz. 1679 i 1691 i Nr 240, poz. 2058 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 79. [[powrót do tekstu](#)]